

चिपळूण शहरातील वाशिष्ठी नदी
पात्रामधील टप्पा क्र. १ मधील उर्वरीत
गाळ काढणे (भाग-१) कामाचे
प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता प्रदान
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक: प्रशासा-२०२४/प्र.क्र.१५१/ सिं.व्य.(महसूल)

मंत्रालय, मुंबई ४०००३२,

दिनांक: ०१/१०/२०२४

वाचा : १) शासन निर्णय क्र. प्रशासा:२०२२/प्र.क्र.२९९/२०२२/सिं.व्य.(महसूल) मंत्रालय, मुंबई दि. १५/०७/२०२३

२) शासन निर्णय क्र. पूसंभि २०१९/(प्र.क्र.११५/२०१९) सिंव्य.म.दि.३१/८/२०१९

३) शासन निर्णय क्र. नदिगा :२०२२/प्र.क्र.२९९/२०२२/सिं.व्य.(महसूल) मंत्रालय, मुंबई दि. २५/०७/२०२३

प्रस्तावना :-

चिपळूण शहराच्या पुर्वेस अतितीव्र स्वरूपाचा पश्चिम घाट असून पश्चिम वाहीनी वाशिष्ठी नदीचा उगम पश्चिम घाटामध्ये होत असल्यामुळे वाशिष्ठी नदीच्या पाणलोट क्षेत्राचा उतारही तीव्र स्वरूपाचा आहे. सन २०२१-२२ या कालावधीत वाशिष्ठी नदीच्या पाणलोट क्षेत्रात व घाटमाथ्यावर अनुक्रमे कोयना ६१० मि.मि., नवजा- १४६ मि.मि., महाबळेश्वर ५५६ मि.मि. इतके पर्जन्यमान झाले असून दरम्यान चिपळूण तालुक्यात २०० मि.मि. पर्जन्यमानाची नोंद झाली होती. वाशिष्ठी नदीचे पाणलोट क्षेत्र अतितीव्र उताराचे असल्यामुळे पाणलोट क्षेत्रातील पाणी जलद गतीने चिपळूण शहराच्या दिशेने खाली येते.

यातच कोयना धरणाचा कोळकेवाडी येथील विसर्ग पाणलोट क्षेत्रामध्ये होत असल्याने वाहून येणाऱ्या पाण्याच्या प्रवाहामध्ये वाढ होते. परिणामी पाणलोट क्षेत्रातून वाहून येणाऱ्या पाण्याच्या प्रवाहास नदी पात्रातील ठिकठिकाणी तयार झालेल्या गाळांच्या बेटांमुळे अवरोध निर्माण होऊन सदरचे पाणी चिपळूण शहरात शिरुन महापूराची परिस्थिती निर्माण झाली होती. सदर गाळ/गाळाची बेटे काढण्याचे काम टप्प्याटप्पाने करण्याचे नियोजिले असुन टप्पा-१ च्या कामास सन २०२१-२२ मध्ये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली असून मंजुर गाळाचे परिमाण काढण्याचे काम पुर्ण झाले आहे. तथापि उर्वरित गाळ काढण्याचे काम हाती घेण्याकरीता क्षेत्रिय स्तरावरून प्रस्ताव प्राप्त झाला आहे. सदर प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे अंतर्गत वाशिष्ठी नदी, चिपळूण जि. रत्नागिरी येथील गाळ व बेटे काढण्याच्या रु. ४,९९,३१,६२०/- (रु.चार कोटी एक्याण्णव लाख एकतीस हजार सहाशे वीस) एवढया खर्चाच्या संबंधित काम यांत्रिकी विभागाद्वारे करण्यात येणार असल्याने त्याकरीता लागणाऱ्या इंधन व परिचलन लागणाऱ्या

खर्चाच्या अंदाजपत्रकास खालील अटीच्या अधिन राहून प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

क) शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार गाळ काढण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी. संदर्भिय क्र. ३ येथील नमूद शासन निर्णयातील अटीचे पालन करावे.

ख) कामास लागणाऱ्या आवश्यक त्या सर्व परवानग्या संबंधित विभागाकडून सक्षम स्तरावरुन प्राप्त करून घेण्यात याव्यात.

ग) सागरी किनारी नियमन क्षेत्र (CRZ) बाबत आवश्यक मंजूरी घेण्यात यावी.

घ) वाशिष्ठी नदीमधून काढलेला गाळ कोणत्याही नागरिकांना त्रास होणार नाही या दृष्टीने सुरक्षित ठिकाणी टाकण्यात यावा व गाळ पुनःश्च नदीमध्ये वाहून जाणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. सदर गाळ सुयोग्य ठिकाणी टाकण्यासाठी नगरपालिका/ जिल्हाधिकारी यांचेकडून जागा उपलब्ध करून घ्यावी व त्या जागेची निश्चिती महसूल विभागाकडून करून घेण्यात यावी.

च) नदीमध्ये खाजगी बेटे असल्यास संबंधितांच्या आवश्यक त्या संमती / परवानग्या घेण्यात याव्यात.

छ) काम पूर्ण झाल्यानंतर त्याबाबतचे प्रमाणपत्र शासनास त्वरीत उपलब्ध करून द्यावे.

ज) लोकसहभागातून नदीतील गाळ काढून नेणे अथवा काढलेला गाळ वाहतूक करून शेतात टाकणे यासाठी प्रयत्न करावे. त्याकरीता गौण खनिज शुल्क आकारणी करण्यात येऊ नये. या गौण खनिजाचा हिशोब देणे जलसंपदा विभागास बंधनकारक असणार नाही. सदर वाळू, दगड गोटे, वाळूमिश्रीत माती काढण्यासाठी स्वामित्व शुल्क माफ करणेसाठी समृद्धी महामार्गाप्रमाणे महसूल विभागाची परवानगी घ्यावी.

झ) प्रशासकीय मान्यता म्हणजे अहवालातील तांत्रिक बाबी अथवा निविदा विषयक क्षेत्रीय स्तरावरील निर्णयास मान्यता गृहीत धरली जाणार नाही. तसेच सदर प्रकल्पासाठी कोणत्याही प्रयोजनार्थ मंजूर प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेत काम पूर्ण करण्याची व निधी खर्च करण्याची जबाबदारी संपुर्णपणे महामंडळाची राहील.

ट) जलसंपदा विभागाने प्रचलित शासन निर्णय, नियम, CVC ची मार्गदर्शक तत्वे, वित्तीय अधिकारी मर्यादा, विहीत केलेली निविदा कार्यपद्धती याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे व याची जबाबदारी संपूर्णपणे महामंडळाची राहील.

प्रस्तावित कामासाठी होणारा खर्च “४७११ पुरनियंत्रण प्रकल्पावरील भांडवली खर्च, १९०-सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमातील गुंतवणुका, (०१) सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमातील गुंतवणुका, (०१) (०४) कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे भागभांडवली अंशदान (४७११ २८४७) ” या लेखाशीर्षाखाली करावा व मंजूर अनुदानातुन भागविण्यात यावा.

या कामास प्रदान करण्यात आलेली प्रशासकीय मान्यता सिं.व्य. (महसूल) कार्यासनाच्या नोंदवहीमध्ये क्र. ८०/ सन २०२४ वर नोंदविण्यात आलेली आहे.

वित्तीय अधिकार नियमपुस्तिका - १९७८ भाग पहिला मधील तरतुदीनंतर प्रशासकीय विभागास प्राप्त अधिकार व आंतरवित्तीय सल्लागार व सह सचिव यांच्या सहमतीने हा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२४१००११६५६२२४३२७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सो.आ.गायकवाड)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री (जलसंपदा/ वित्त व नियोजन), यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
५. मा.सभापती/उपसभापती, विधानपरिषद, विधानभवन,मुंबई
६. मा.विरोधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय,विधानभवन, मुंबई
७. मा.विरोधी पक्षनेते, विधानपरिषद ,मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई
८. अप्पर मुख्य सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. सचिव (जसंव्य व लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०.महालेखापाल-१ (लेखा वअनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा),महाराष्ट्र राज्य,मुंबई
- ११.महालेखापाल-२ (लेखा वअनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा),महाराष्ट्र राज्य,नागपूर
- १२.कार्यकारी संचालक, कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे
- १३.मुख्य अभियंता, कोंकण प्रदेश, जलसंपदा विभाग, मुंबई
- १४.आंतरवित्त सल्लागार व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५.अधीक्षक अभियंता, रत्नागिरी पाटबंधारे मंडळ, रत्नागिरी
- १६.सिं.व्य.(महसूल) कार्यासन संग्रहार्थ.